

**ТОШКЕНТ ИРРИГАЦИЯ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИНИ
МЕХАНИЗАЦИЯЛАШ МУҲАНДИСЛАРИ ИНСТИТУТИ**

Ер ресурсларини бошқариш факультети

Давлат кадастрлари кафедраси

“Ер ресурсларини бошқариш” фани

***РИВОЖЛАНГАН ДАВЛАТЛАРДА ЕР
РЕСУРСЛАРИНИ БОШҚАРИШНИНГ ИЛҒОР
УСЛУБЛАРИ***

Тошкент - 2018

МАВЗУ: Ривожланган давлатларда ер ресурсларини бошқаришнинг илғор услублари

Режа:

- 1. Ривожланган давлатларда ер ресурсларини бошқаришнинг умумий тизими.***
- 2. Ер ресурсларини давлатлараро бошқарув органлари.***
- 3. МДҲ давлатларида ер ресурсларини бошқариш услублари..***

-
- МДХ давлатларида ер ресурсларини бошқариш асосан республикамизда юритилаётган ЕРБнинг тамойилларига ҳамда вазифаларига яқин услубда олиб борилади. Аммо шу билан бир қаторда баъзи бир хусусиятларга эгадир. Бундай хусусиятлар асосан МДХ давлатларида ер майдонларининг бир қисмини хусусийлаштирилганлиги, тўғридан – тўғри бозор муносабатларига тортилганлиги билан боғлиқдир.
-
-

Россия федерациясида ер кадастрини юритиш асосан ер ресурслари ва ер тузиш Давлат қўмитасига юклатилган. Давлат қўмитаси ўз фаолиятини Россия Федерациясининг Конституциясига, қонунларига, Президенти фармонларига, Давлат думасининг ва Россия Федерацияси ҳукуматининг қарорларига мувофиқ ҳолда амалга оширади.

Россия Федерацияси ер ресурслари ва ер тузиш Давлат қўмитасининг асосий вазифаларига қуйидагилар киради:

- ерлардан оқилона фойдаланиш ва ерларни муҳофаза қилиш, тупроқ унумдорлигини сақлаш ва ошириш, атроф муҳитни яхшилаш бўйича давлат сиёсатини ўтказиш;
- ерларни хусусийлаштириш билан боғлиқ бўлган ишларни ташкил этиш ва ўтказиш;
- ердан фойдаланиш ва муҳофаза қилиш бўйича давлат назорати;
- давлат ер кадастри ва мониторингини юритиш;
- ер тузиш, давлат ер кадастри ва мониторинги ишларини ташкил этиш ва ўтказиш;
- федерал ва бошқа ерлар тўғрисидаги маълумотлар банкни юритиш;
- ердан оқилона фойдаланиш ва хўжалик юритишнинг барча шаклларини ривожлантиришнинг иқтисодий манфаатдорлиги бўйича тадбирлар ишлаб чиқиш.

Германия тажрибаси

Германия ер қонунчилигида қишлоқ хўжалик ерларига бўлган мулкчилик ва ер ижарасидаги ҳар қандай ўзгаришларни қатъий ҳисоби ва назорати ўрнатилган. Масалан, барча қишлоқ хўжалик ер турларидан фойдаланиш бошқа субъектга ўтишидаги фойдаланиш бўйича ҳуқуқларни ўтишида учта кўринишда масалан махсус ҳал қилишни талаб этади:

Биринчидан, қишлоқ хўжалик ерларини ноқишлоқ хўжалиги мақсадларида фойдаланишга ўтгандаги ҳуқуқий мақом;

Иккинчидан ер участкасини 1 гектардан кам бўлган майдонда хўжалик юритиш, яъни «парчаланиб» кетиш ҳолатлари кузатилганда;

Учинчидан 400-500 гектардан иборат бўлган йирик ер эгаликларини пайдо бўлишини олдини олишга қаратилади.

Германияда қишлоқ хўжалик ерларини бошқа мақсадларда фойдаланишга қонунчилик асосида йўл қўйилмаса ҳам қонунга асосан жамоат эҳтиёжлари учун маълум ҳажмда ер ажратиш ҳолатлари кузатилади.

Швейцария тажрибаси

Швейцария давлатининг «Ер мулкчилиги тўғрисида»ги қонунида (1994 й.) ер сиёсатни юритиш мақсадида ер фақат ундан бевосита фойдаланувчига мулк сифатида бириктирилиши қайд этилган.

Бундан ташқари қонунда фермернинг оптимал (мақбул) ер майдонининг минимал ва максимал миқдори ҳам белгилаб қўйилган.

Масалан, фермернинг минимал ер майдонини белгилашда ўртача битта ишчини йил давомида меҳнат билан банд бўлиши 75% дан, яъни 2100 соатдан кам бўлмаган, ҳолда шу кўрсаткичнинг максимум қиймати эса 2,5-3 ишчини йиллик даромади даражасидан ортмаслиги белгилаб қўйилган.

Швеция тажрибаси

Швецияда ерни мерос қилиб қолдиришда яхлит ер майдонини сақлаб қолиш мақсадида ва ердан фойдаланишга оид бошқа масалаларни ҳал этишда давлат томонидан тартибга солишга юқори даражада эътибор қаратилади.

Бунда асосан субъектлар томонидан ерларни иккиламчи ва учламчи ижарага бериш, фермер хўжалигини ҳаётий эҳтиёжларини ҳимоя қилиш ва рентабелли фаолият юритишига эътибор қаратилган.

Франция тажрибаси

Францияда агар фермернинг ери бир нечта меросхўрлар ўртасида тақсимланганда «меросхўр устуворлиги» таъминли қўлланилади.

Бунда маҳаллий суд томонидан энг малакали меросхўр танланади ва хўжалик юритиш унга топширилади.

10 йил муддатда у бошқа меросхўрлар улушини тўлаши белгилаб қўйилган. Ер мероси масаласида бошқа ечимлар ҳам тавсия этилади, яъни меросхўрларни гуруҳ бўлиб хўжалик юритишда, уларни ўзаро келишувига асосан манфаатлари уйғунлашган ҳолда ердан самарали фойдаланиш таъминлини кўзда тутилади.

АҚШ тажрибаси

АҚШдаги ер участкасини хусусийлаштиришда ўзига хос хусусиятларга эга бўлиб, унда бозорни эркинлаштиришга катта эътибор қаратилиб, ердан фойдаланиш масалаларида марказлаштиришга қарши тадбирлар ишлаб чиқилган.

Ер сиёсати асосий штатлар даражасида шаклланиб, кўпчилик Европа давлатлардан фарқи шундаки, ер сиёсатини юритишда маъсулият поғонали яъни идоравий эмас балки функционал кўринишга эга. Бу давлат Қонунчилигида қишлоқ хўжалик ерларини сақлаш ва муҳофаза қилишга катта эътибор қаратилган. Бунда ер солиғини юритишда имтиёзлар белгиланган бўлиб, ер солиғи ернинг ўртача йиллик бозор баҳоси қиймати асосида ҳисоблаб чиқилади, яъни ердан оқилона, қулай ва самарали фойдаланиш тамойилига асосланади.

Япония тажрибаси

Японияда ер қонунчилиги иккинчи жаҳон урушидан кейинги ўтказилган аграр ислоҳотларга асосан яратилган. Ўткир ер танқислиги, қшлоқ хўжалиги ерлари майдонининг чегараланганлиги ва шаҳарларни деҳқончилик туманларига нисбатан ер эгаллаш бўйича тазиқи эвазига давлат томонидан қишлоқ хўжалик ерларини муҳофаза қилиш бўйича кучли сиёсат юритиб келинмоқда.

Хитой тажрибаси

Хитойда ерга эгалик, ижара ҳуқуқи ёки уларнинг биргаликдаги ҳуқуқи жорий қилинган.

Хитойда ер олди-сотди объекти бўла олмайди ва ерга бўлган мулкчилик бозори йўқ бўлиб, эгалик ҳуқуқи доимий эмас, балки ўзгарувчан мақомга эга.

Лекин, ер бозори объекти бўлиб ундан фойдаланиш ҳуқуқи белгиланган. Шунинг учун Хитойда ер бозори деганда, фойдаланиш ҳуқуқини бир субъектдан иккинчисига ўтиши тушунилади.

Бунда ерга бўлган ҳуқуқ ердан фойдаланиш, ижара ва гаров шаклларидаги кенг қамровли маънони билдиради.

Эътиборларингиз учун
рахмат!

